

5. Dickinson, L. Self-instruction in language learning / L. Dickinson. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 200 p.
6. Holec, H. Autonomy in Foreign Language Learning / H. Holec. – Oxford: Pergamon, 1981. – 87 p.
7. Little, D. Learner Autonomy 1: Definitions, Issues, and Problems / D. Little. – Dublin, 1991. – 175 p.
8. Mullamaa K. ICT in Language Learning – Benefits and Methodological Implications/ Mullamaa K. – 2010. Режим доступу: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/20ies/article/viewFile/4965/4131>.
9. Theobald M. Increasing Student Motivation. Strategies for Middle and High School Teachers / M. Theobald. – California: Corwin Press: A SAGE Publications Company. – 2006.

Григорович О.Б.

студентка,

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

СПЕЦИФІКА ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ВЕЧОРІВ У ШКОЛІ

Літературні вечори – важлива складова літературної освіти в школі, мета якої – формування читацької особистості з розвиненим естетичним смаком, самостійним критичним мисленням, гуманістичним світоглядом.

Проведення літературних вечорів для кожного вчителя – словесника є справою честі. Та незважаючи на вдавану доступність, при підготовці та проведенні літературного вечора багато педагогів відчують певні труднощі: яку тему обрати; як зробити вечір цікавим для широкого читацького загалу; який ступінь участі школярів та учителя в його підготовці; як і кому оцінювати результати цього заходу? Відповідь на ці запитання та ряд інших можемо знайти у статті ученого-методиста О. Куцевол, яка переконливо доводить, що «будь-який інший позакласний захід не може зрівнятися з літературним вечором по силі на особистість учнів при вирішенні освітніх, виховних та естетичних завдань» [1, с. 2].

Літературний вечір, на думку О. Куцевол спрямований на:

- поглиблення й поширення отриманих на уроках літератури знань та закріплення навичок;
- сприяє підвищенню загальнокультурного рівня розвитку учнів та збагаченню їх літературного кругозору;
- впливає на думки й почуття школярів, спонукає замислитися над власною поведінкою, ставленням до світу і людей,
- розвиває творчі можливості дітей та їхні організаторські здібності;
- удосконалює володіння рідною, а по можливості, й іншими мовами.

У процесі підготовки шкільного вечора здійснюється закріплення низки навичок, зокрема навички самостійної роботи з книгою, каталогом, довідниково-енциклопедичною літературою, збору та систематизації

літературознавчого матеріалу, підготовки доповідей та виступів, виразного читання й інсценування художніх творів тощо.

Спільна справа сприяє об'єднанню колективу, підвищує відповідальність учнів за доручення, розвиває вміння аналізувати, зіставляти, робити висновки, критично ставитися до своєї і чужої діяльності, успіхів та прораханків.

Варто прислухатися до проф. О. Куцевол, яка стверджує, що при організації літературного вечора слід враховувати принципи:

масовості, що передбачає охоплення широкої учнівської аудиторії, а не орієнтацію на вибраних, обдарованих дітей;

колективізму, що виявляється при розподілі доручень між динамічними творчими групами та способом їх виконання, а також у загальному звіті учасників вечора за спільну справу перед глядачами;

зв'язку урочних та позакласних занять, котрі повинні взаємозумовлювати і взаємодоповнювати одне одного;

відповідність віковим особливостям учнів, з огляду на які визначається зміст і форма вечора;

добровільної участі та зацікавленості, яка підтримується особистісно значущою темою літературного вечора, а також раціональним розподілом доручень, що враховують здібності учнів.

Досвід показує, що проведення вечорів доцільно планувати в межах півріччя або й цілого навчального року: на якісну підготовку одного такого заходу потрібно місяць – півтора. Якщо цей термін буде зменшено, то школярі не встигнуть без шкоди для навчання виконати доручену їм справу, а відтак більша частка роботи ляже на плечі вчителя.

Залежно від характеру матеріалу і завдань О. Куцевол *літературні вечори* поділяє на:

ювілейні – до пам'ятних літературних дат та ювілеїв письменників, наприклад, до 90-ліття від дня народження Г. Сковороди, до 100-річчя видатного українського поета-пісняра А. Малишка та ін.;

тематичні, присвячені творчості окремих митців чи висвітленню певної теми в літературі, наприклад, «Образ матері в поезії Б. Олійника», «Образ Дон Кіхота у світовому письменстві», «Образ України в поезії В. Симоненка» тощо;

історико-літературні, присвячені визначним історичним подіям і їх висвітленню в літературі, наприклад, «Велика Вітчизняна війна у творах українських письменників» тощо;

жанрові, в яких висвітлюється розвиток певного літературного жанру у світовому письменстві, наприклад, «Вечір української літературної пісні», «Вічна таїна сонета...» та ін.

Залежно від форм і методів, а також способів діяльності вчителів та учнів виділяються такі різні види вечорів:

літературно-музичні композиції, створені за цілісним сценарієм, що включає читання художніх творів письменників з їх коментуванням ведучими. Дуже важливо, аби всі частини монтажу (виразне читання, сольний; хорівий співи, музичні номери, танці, інсценізація уривків драматичних п'єс) складала єдине ціле, були пройняті однією ідеєю й давали характеристику письменнику як митцю і людині.

У підготовці літературного вечора О. Куцевол виділяє кілька етапів:

- 1) визначення його теми і мети;
- 2) створення динамічних творчих груп і розподіл доручень;
- 3) відбір матеріалу й розробка програми вечора.

Продумуючи форму й побудову вечора, необхідно визначити найголовніше: щоб він якнайповніше представ вив творчий портрет митця й забезпечив емоційний вплив на глядача, сприяв установленню жвавого та безпосереднього спілкування між учасниками вечора та глядацькою аудиторією.

Останнім часом учителі – практики відмовляються від таких форм літературних вечорів, при яких глядачам відведена роль пасивних споживачів естетичної інформації. Аудиторія має також бути задіяною, тільки тоді вечір матиме дійсно масовий характер.

Активізувати широкий загал допоможуть виставки, літературні ігри, перегляд літературної газети, виставкових експозицій тощо. Частиною вечора можуть стати виставки книг та ілюстративних матеріалів (фотографій, репродукцій картин, малюнків учнів до художніх творів). Цей матеріал повинен бути добре систематизований і супроводжений анонсами та списком рекомендованої для прочитання літератури. Однак група оформлювачів виставки не повинна гнатися за кількістю експонатів, а відбирати їх за принципом наукової доцільності, естетичної вартісності і зв'язку зі змістом вечора.

Відомий учений – методист Є. Пасічник вважав, що «літературні вечори є важливим засобом естетичного, розумового і морального виховання школярів, сприяють розвитку їх ініціативи» [2, с. 292]. На думку вченого, «успіх вечора залежить і від оформлення приміщення, де він відбувається. Літературні вечори – це радісні свята, це підсумок великої роботи, виконаної учнями» [2, с. 293]. Є. Пасічник кісткою літературного вечора вважав літературний монтаж, оскільки він дає можливість поєднати розповідь, музику, співи, художнє слово в єдине композиційне ціле. Т. Токмань з цього приводу зазначає: «Раніше на вечорах переважав літературний монтаж, нині застосовують принцип мізансцен, яв і виходить учень чи невелика група, виконавці оригінально розташовуються на сцені і читають вірші, уривки зі спогадів, фрагменти з наукових розвідок на певну тему, потім їх змінює інша група, тобто практикується та сама форма сторінок, що й у клубі, але більш театральна, видовищніша» [3, с. 175].

Отже, літературні вечори – це найважливіша форма позакласної роботи з предмету, яка потребує тривалої, іноді цілорічної підготовки. Адже проведення літературних вечорів – це справа творча, яка отримує свій розвиток завдяки новим поколінням ентузіастів і шанувальників літератури.

Список використаних джерел:

1. Куцевол О. Специфіка та методика проведення літературних вечорів у школі / О. Куцевол // *всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. – 2000. – № 8. – С. 2-6.

2. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / Є. Пасічник. – К., 2000. – 384 с.

3. Токмань Т. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціологічна конвенція / Т. Токмань. – К., 2002. – 320 с.

Гусак Л.В.

викладач історії, спеціаліст вищої категорії,

кандидат історичних наук,

*Слов'янський багатопрофільний регіональний центр професійної освіти
імені П.Ф. Кривоноса*

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПТНЗ НА УРОКАХ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасних умовах розвитку інноваційних технологій відбувається зміна парадигми освітньої діяльності, тобто перехід від простого засвоєння знань до розвитку самостійного мислення шляхом пошуку, відбору та аналізу певної інформації. Використання даних технологій розширює кругозір учнів і підвищує їх мотиваційну та самоосвітню діяльність на уроках суспільних дисциплін в ПТНЗ.

Постійне використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках суспільних дисциплін допомагає мобілізувати та індивідуалізувати процес навчання. Електронні освітні ресурси сприяють подоланню психологічного бар'єру під час вивчення того чи іншого навчального матеріалу.

Віртуальне освітнє середовище – це відкрита система, в якій можна взаємодіяти не лише з навчальними осередками й суб'єктами, але і використовувати потенціал глобального інформаційного і комунікативного простору. Технології віртуалізації в освітньому просторі допомагають вирішити широкий спектр завдань в системі взаємодії «викладач-учень».

Актуальність дослідження обумовлюється необхідністю осмислити роль і місце інформаційних технологій, їх потенційних можливостей у формуванні самоосвітньої компетентності учнів ПТНЗ на уроках суспільних дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема самоосвіти є актуальною і порушувалася неодноразово педагогами. Серед них необхідно відзначити І. Колбаско, А. Маркова, І. Лернер, О. Савченко, В. Тюріна [4]. Так, О. Савченко наголошує, що уміння самостійно опановувати матеріал є ключовою компетентністю учня [6].

О. Овчарук, О. Пометун [5] розробляють стратегії впровадження досвіду зарубіжних країн в систему освіти України.

Окремі аспекти самоосвітньої діяльності в умовах інформатизації суспільства розглянуті в працях А. Андрєєва, Є. Ганіна, Ю. Насонової, Г. Серікова, О. Шукліної, С. Яшанова.